
Analýza problémových okruhů Olomouckého kraje

Leden 2012

Obsah

Obsah	1
1. Úvod	2
2. Hlavní výstupy	3
3. Analytické podklady	4
4. Problémové okruhy a jejich stručná charakteristika	5
5. Přehled vazeb problémových okruhů Olomouckého kraje	13
6. Regionální disparity	18

1. Úvod

Vláda svým usnesením č. 650/2011 ze dne 31. 8. 2011 vzala na vědomí souhrnný návrh zaměření budoucí kohezní politiky EU 2014+ v podmínkách ČR a **návrh národních rozvojových priorit**, kterými jsou:

- a) zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky,
- b) rozvoj páteřní infrastruktury,
- c) zvyšování kvality a efektivity veřejné správy,
- d) podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví,
- e) integrovaný rozvoj území.

Vláda dále pověřila Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR) - ve spolupráci s Mezuregionální koordinační skupinou pro budoucnost kohezní politiky po roce 2013 - rozpracováním národních rozvojových priorit do úrovně operačních programů.

Olomoucký kraj se zapojil do práce ve všech pracovních skupinách ustavených pro přípravu nové kohezní politiky EU 2014+ a při všech jednáních vychází z intervenční politiky Asociace krajů ČR. Ta uvádí, že nová politika soudržnosti musí obsahovat koncentrované a koordinované působení strukturálních fondů v rámci strategie rozvoje daného regionu. Tento přístup by měl vést k posílení synergií a hmatatelných a reálných přínosů politiky soudržnosti.

Již v rámci přípravy národních rozvojových priorit kraje upozorňovaly, že není možné z jednotlivých tematických oblastí vyjmout regionální hledisko a že předložené priority nemusí vždy plně odrážet potřeby či možnosti využití potenciálu daného území. MMR argumentaci akceptovalo a právě regionální dimenze možných intervencí je důležitou součástí rozpracování národních rozvojových priorit.

MMR připravilo na základě uvedených úkolů rozpracování národních rozvojových priorit do úrovně tematických oblastí, které se stanou tzv. převodníky mezi národními prioritami a budoucími operačními programy. Zatímco národní rozvojové priority mají umožnit ideové směřování kohezní politiky a její soulad s cíli stanovenými na úrovni EU, tematické oblasti již mají být naplněny konkrétními aktivitami a navázány na měřitelné indikátory.

Tematické oblasti jsou:

1. Efektivní trh práce
2. Funkční výzkumný a inovační systém
3. Konkurenceschopné podniky
4. Mobilita, dostupnost, sítě a energie
5. Efektivní správa a instituce
6. Boj s chudobou, inkluze a zdraví
7. Životní prostředí
8. Integrovaný rozvoj území

V rámci jednání byl ze strany MMR vznesen **požadavek na zpracování Analýzy problémových okruhů všech krajů a resortů** jako nezbytného dokumentu pro potřeby rozpracování všech tematických oblastí - nejen oblasti Integrovaný rozvoj regionů - na úroveň územní a regionální.

2. Hlavní výstupy

Olomoucký kraj ve zpracovaném dokumentu popisuje rozvojové problémy kraje, tedy faktory, u kterých byl shledán rozpor mezi současným stavem a vizí rozvoje Olomouckého kraje do roku 2020. Dále přistoupil při zpracování Analýzy problémových okruhů Olomouckého kraje **k podrobnému popisu všech tematických okruhů dle potřeb území kraje a navrhuje rozšíření tematických oblastí o oblast „Zachování a využití místních specifik“**, která zahrnuje podporu cestovního ruchu, podporu obnovy kulturních památek a jejich využití pro zvyšování konkurenceschopnosti, podporu kulturních a sportovních aktivit.

Společným jmenovatelem nově navržené tematické oblasti je vazba k místnímu potenciálu, a to jak z oblasti přírodního bohatství, tak z oblasti kulturně-technických památek nebo jedinečnosti místního lidského kapitálu. Díky širokému záběru tematická oblast přispívá k naplňování více národních rozvojových priorit nebo tematických cílů daných nařízeními Evropské komise. Všechna tři subtémata (cestovní ruch, kultura a sport) představují určitý potenciál ke zvyšování konkurenceschopnosti území, podpory malého a středního podnikání a návaznému zachování pracovních míst.

Tematická oblast „Zachování a využití místních specifik“ svým charakterem předpokládá větší zapojení místních obyvatel. Právě zapojení místních obyvatel do aktivit blízkých jejich naturelu a dobře známému prostředí přispívá k největšímu rozvoji místních komunit, díky němuž dochází k začleňování sociálně vyloučených občanů, či dokonce celých komunit. Nasměrování aktivit konstruktivním směrem tak vede k prevenci socio-patologických jevů. Podpora místních tradic i místních kulturních památek napomůže udržení kulturní rozmanitosti Evropy a zachování tradičních hodnot, které jinak ztrácíme v důsledku modernizace společnosti. Navíc se tyto tradice udržují v odlehlých oblastech, které jsou zatíženy různými negativními disparitami. Právě podpora místních hodnot výrazně pomůže snížení těchto disparit. Z výše uvedených důvodů Olomoucký kraj klade na toto téma důraz.

Olomoucký kraj zastává názor, že všechny intervence v daných oblastech lze řešit jak na národní, tak na krajské úrovni. Jak ministerstva, tak kraje a obce se při výkonu svých povinností setkávají s nejrůznějšími tématy. Smyslem je problémy řešit, a to ve vzájemné spolupráci, ne vytvářet bariery pro ostatní subjekty. Důležitou roli bude hrát dohoda o konkrétních pravomocích a možnostech obou stran se podílet na řízení operačních programů a územně a věcně integrovat kohezní politiku EU.

Výsledkem probíhajících jednání bude věcný záměr operačních programů. Olomoucký kraj poté zpřesní zacílení případných finančních prostředků ze strukturálních fondů. Za tímto účelem zpracuje Olomoucký kraj v 1. polovině roku 2012 **Strategii rozvoje Olomouckého kraje do roku 2020**. Strategie bude obsahovat vymezení území nejvíce zatížených daným problémem a přehled významných projektů, které mohou nejvíce napomoci k rozvoji kraje. Výsledky Strategie budou poskytnuty MMR jako podklad pro vyjednávání o finální podobě operačních programů.

3. Analytické podklady

Ke zpracování Analýzy problémových okruhů Olomouckého kraje byl využit zejména **Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje (PRÚOOK)**¹. Jde o základní rozvojový dokument na krajské úrovni daný zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Jeho hlavním posláním je formulace základních rozvojových priorit rozvoje kraje, k jejichž realizaci zásadně přispívá jak samotný Olomoucký kraj a jím zřizované organizace, tak ostatní subjekty působící na území kraje.

Současná podoba PRÚOOK byla schválena Zastupitelstvem Olomouckého kraje v září tohoto roku, proto je aktuálním podkladem pro zpracování analýzy. Při zpracování PRÚOOK byly využity dostupné analytické a oborové dokumenty. Mezi nejdůležitější patří:

- Socio-ekonomická analýza Olomouckého kraje² - analytický dokument, zaměřený na zmapování sociálně-ekonomických podmínek v Olomouckém kraji,
- Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje³ – územně plánovací dokumentace kraje, která vymezuje rozvojové a specifické oblasti a rozvojové osy, které jsou relevantní z hlediska směřování finančních prostředků,
- oborové koncepce – specifické koncepce jednotlivých oborů Krajského úřadu Olomouckého kraje (např. z oblasti dopravy, školství, sociálních věcí atd.).

Dalším podkladovým dokumentem pro zpracování Analýzy problémových okruhů Olomouckého kraje byla **Regionální inovační strategie Olomouckého kraje**⁴. Cílem této strategie je podpora zvyšování konkurenceschopnosti místní ekonomiky a tvorby kvalitních pracovních míst prostřednictvím systematického vytváření příznivých podmínek pro rozvoj inovačního podnikání a excelentního výzkumu v kraji.

¹ DHV CR, spol. s r.o., 2011. Dostupný na www.kr-olomoucky.cz pod odkazy Regionální rozvoj – Analýzy a koncepce – Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje

² Berman group – služby ekonomického rozvoje, s.r.o., 2010. Dostupná na www.kr-olomoucky.cz pod odkazy Regionální rozvoj – Analýzy a koncepce – Socio-ekonomická analýza Olomouckého kraje

³ Dostupné na www.kr-olomoucky.cz pod odkazy Územní plánování – Zásady územního rozvoje

⁴ Berman group – služby ekonomického rozvoje, s.r.o., 2011. Dostupné na www.kr-olomoucky.cz pod odkazy Regionální rozvoj – Analýzy a koncepce – Regionální inovační strategie a inovační potenciál Olomouckého kraje

4. Problémové okruhy a jejich stručná charakteristika

Olomoucký kraj se snaží zvýšit konkurenceschopnost regionu, zabránit odlivu obyvatelstva, zvýšit kvalitu života, zamezit sociálnímu vyčleňování, vyrovnat se se stárnutím populace a snižovat dopady lidské činnosti na životní prostředí. Vzhledem k těmto snahám a vzhledem k dalším úkolům, které bude třeba v budoucnu řešit, byly v PRÚOOK identifikovány následující problémové okruhy.

Rozvojová priorita: A. Podnikání a ekonomika

Problémové okruhy:

- A.1 Podpora vzniku firem a pracovních příležitostí
- A.2 Internacionalizace ekonomiky kraje
- A.3 Podpora znalostní ekonomiky
- A.4 Podpora tradiční ekonomiky a stabilizace podniků

Výchozí situace:

Hospodářský výkon Olomouckého kraje je dlouhodobě na nízké úrovni. V Olomouckém kraji došlo mezi lety 1995-2008 k výrazně podprůměrnému přírůstku reálného HDP (38 % vs. 78 % v Česku). V letech 2001 až 2007 Olomoucký kraj dosahoval nejnižší úrovně HDP na obyvatele v rámci celé ČR. Od roku 2008 dochází k mírnému nárůstu HDP na obyvatele. V současnosti se kraj nachází z hlediska HDP na obyvatele na 12. pozici ve srovnání s ostatními kraji. V roce 2010 dosahoval HDP na obyvatele kraje pouze 75,5 % průměru Česka.

Negativně se slabší hospodářský výkon odráží i v ostatních charakteristikách regionu, jako je kupní síla, nezaměstnanost, nízké mzdy, nízká efektivita práce a podobně. V kraji však chybí i stimuly, které by dlouhodobě negativní situaci změnil. Míra investic v kraji patří k podprůměrným v rámci ČR. Navíc z hlediska objemu přímých zahraničních investic patří kraj k nejhorším v republice. Tato míra investic je nedostatečná pro nastartování hospodářského růstu, který by obrátil nepříznivý vývoj v kraji. Tento nepříznivý stav se týká i podniků působících v tradiční ekonomice, které jsou převážně situované ve venkovských oblastech kraje.

Hlavní zjištění:

- Nízký HDP na obyvatele
- Nízká efektivita práce
- Nízká kupní síla
- Vysoká nezaměstnanost
- Nízká míra investic v kraji

Cíl:

Olomoucký kraj se musí vyrovnávat s obdobnými výzvami jako ostatní regiony ČR i jiných vyspělých zemí. Jde o podporu vzniku pracovních příležitostí, rozvoj znalostních ekonomik v metropolitních oblastech a podporu tradiční ekonomiky v oblastech venkovských, které nabízí řadu příležitostí spojených s přírodními, historickými, společenskými i kulturními tradicemi. Na druhé straně specifickou výzvou pro Olomoucký kraj je pak menší rozvoj nových podniků, který byl v jiných částech ČR tažen zejména zahraničními investory. Jinými slovy, region musí

vyvinout zvýšené úsilí o přilákání zahraničních, resp. domácích investic, zejména do inovativních oborů tzv. „znalostní ekonomiky.“

Podpora se musí dotknout i zlepšování technologické úrovně stávajících podniků. V tradiční ekonomice se promítne i do oblasti cestovního ruchu.

Rozvojová priorita: B. Rozvoj lidských zdrojů

Problémové okruhy:

- B.1 Rozvoj vzdělávání
- B.2. Podpora rovných příležitostí
- B.3. Zefektivnění veřejné správy

Výchozí situace:

Na území kraje žije ve srovnání s ČR nadprůměrný podíl obyvatel se základním vzděláním a bez vzdělání a vyšší podíl obyvatel se středním vzděláním bez maturity.

Navíc u osob se základním vzděláním či bez vzdělání převažují ženy (cca 66 %). Zrovna tak u osob se středním vzděláním bez maturity převažují ženy.

V Olomouckém kraji také přetrvává malý zájem studentů o technické obory, a to i přesto, že v oblastech strojírenství a stavebnictví je stálý nedostatek kvalifikovaných pracovních sil.

Olomoucký kraj má trvale značně nadprůměrnou míru nezaměstnanosti s výraznými rozdíly uvnitř kraje. Olomoucký kraj dlouhodobě patří mezi tři kraje s nejvyšší nezaměstnaností v ČR. V severních částech kraje se nacházejí mikroregiony, které patří k oblastem s nejvyšší nezaměstnaností v zemi. Míra nezaměstnanosti se v kraji podobně jako v Česku snížila významně mezi roky 2004 a 2008 – podle relativního poklesu však méně než na národní úrovni, a to kvůli nižší ekonomické výkonnosti kraje. K 30. 11. 2011 byl Olomoucký kraj krajem s 3. nejvyšší mírou nezaměstnanosti (10,2 %).

Na území Olomouckého kraje mají ženy výrazně vyšší míru nezaměstnanosti než muži.

Hlavní zjištění:

- Vysoká nezaměstnanost
- Potřeba adaptace vzdělání na potřeby trhu práce
- Vyšší podíl osob s nejvýše základním vzděláním
- Existence významného počtu sociálně vyloučených komunit
- Nerovné postavení mužů a žen z hlediska vzdělanosti a zaměstnanosti

Cíl:

Vzhledem k tomu, že vzdělání obyvatel žijících na území kraje také zpětně ovlivňuje jeho budoucí ekonomický a sociální rozvoj, je oblast vzdělávání a školství pro Olomoucký kraj oblastí obzvláště důležitou. Za velmi důležitou je třeba považovat zejména oblast celoživotního učení, u něhož existují široké benefity pro jeho účastníky. Celoživotní učení je navíc jedním z nástrojů zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky, rozvoje regionů a podpory zaměstnanosti. Žádoucí je proto podpora např. nových rekvalifikačních kurzů. Je však třeba dbát na

jejich vhodnost, zamezit realizaci neperspektivních kurzů a zapojit potenciální zaměstnavatele už ve fázi přípravy rekvalifikačních kurzů.

Velkou část intervencí v této oblasti zprostředkovává veřejná správa. Z důvodu zlepšení poskytovaných služeb a zvýšení účinnosti realizovaných opatření je nutné dbát i na zefektivnění veřejné správy. S tím souvisí i další oblasti, jako jsou například konkurenceschopnost nebo péče o životní prostředí.

Rozvojová priorita: C. Doprava a technická infrastruktura

Problémové okruhy:

- C.1 Výstavba a modernizace silniční sítě
- C.2 Rozvoj letecké dopravy
- C.3 Rozvoj veřejné dopravy
- C.4 Energetika

Výchozí situace:

Dobrá dopravní dostupnost regionů je jedním z významných faktorů, které mohou pozitivně ovlivnit jejich rozvojový potenciál. Investice do dopravní infrastruktury navíc vykazují jeden z nejvyšších multiplikačních efektů.

Olomoucký kraj disponuje napojením na dálniční síť a železniční koridor v jižní části regionu. Naopak nedostatečné je dopravní napojení severní části regionu, včetně přeshraničního. Také dálniční připojení v jižní části je nedokončené a komplikuje dopravu v blízkých obcích.

Dopravní dostupnost regionu zajišťuje silniční síť v celém svém rozsahu, včetně své nejnižší úrovně, tj. místních komunikací. Právě u těch je v mnoha případech identifikován zcela nevyhovující technický stav. Tomu odpovídá též vysoká potřeba investic.

Z hlediska zachování a dalšího rozvoje pracovních příležitostí je neméně podstatný další rozvoj integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje, byť kraj disponuje nadprůměrným ukazatelem přepravy cestujících veřejnou autobusovou a železniční dopravou.

Výrazný nárůst silniční dopravy s sebou přináší také potřebu investic do bezpečnosti silniční dopravy a související eliminaci negativních vlivů dopravy na obyvatele a návštěvníky kraje. Podporovat je třeba opatření na zvýšení bezpečnosti chodců a cyklistů, zvýšení bezpečnosti na železničních přejezdech, odstranění nebezpečných míst na silniční síti, zajištění parkovacích kapacit aj.

Negativní vlivy stále rostoucí tranzitní dopravy (hluk, emise aj.) budou řešeny podporou výstavby obchvatů sídel (včetně protihlukových opatření).

Stále rostoucí význam nákladní a zejména osobní letecké dopravy klade z hlediska zachování konkurenceschopnosti Olomouckého kraje nároky na rozvoj odpovídající infrastruktury. Z tohoto důvodu se kraj zaměří na podporu vzniku veřejného mezinárodního letiště.

Také v energetice je možné identifikovat dílčí oblasti, ve kterých bude v budoucnu nezbytné posílit vybavení území příslušnou infrastrukturou. Nevyhovující je například kapacita stávající přenosové soustavy elektrické energie. Investice do energetické bezpečnosti přitom nabývají stále na větším významu.

Hlavní zjištění:

- Špatné dopravní napojení severní části kraje, včetně přeshraničního
- Nedokončená dálniční síť na území kraje
- Nevyhovující technický stav silnic nižších tříd
- Ná vazná dopravní infrastruktura neodpovídá růstu silniční dopravy
- Nedokončený integrovaný dopravní systém
- Nevyhovující kapacita přenosové sítě (značná omezení pro připojování obnovitelných zdrojů energie)

Cíl:

Z hlediska specifické situace Olomouckého kraje je žádoucí směřovat investice do rozvoje dopravní infrastruktury především do severní části kraje, kde je stále nedostatečné silniční spojení obecně (včetně vnějšího napojení na sousední regiony) a neuspokojující dopravní dostupnost některých oblastí a jejich center.

Žádoucí je též nasměrování intervencí do oblastí se soustředěnou podporou státu – jmenovitě hospodářsky slabých okresů Jeseník, Šumperk a Přerov a do správních obvodů obcí s rozšířenou působností Uničov a Šternberk, které jsou definovány jako území s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností. Je to právě zlepšení dopravní dostupnosti regionu, které má pozitivní vliv na snížení nezaměstnanosti. Rekonstrukce silnic, modernizace železničních tratí, řešení infrastruktury pro veřejnou dopravu (zastávky, přestupní terminály atd.), modernizace systému řízení veřejné dopravy nebo modernizace vozového parku znamená mimo jiné i zlepšení dopravní dostupnosti a s tím spojené snížení nákladů na cesty do zaměstnání, což z atraktivní oblast a usnadní cestování za prací.

V souladu s principy udržitelného rozvoje bude kladen důraz na využívání obnovitelných zdrojů energií. Vzhledem k převážně zemědělskému charakteru kraje je potenciál zvyšování produkce energie skryt především ve využití energie z biomasy nebo z bioplynových elektráren. Byť území kraje není (s výjimkou Jeseníků a některých dalších území) primárně vhodné pro stavbu větrných elektráren, lze určitý potenciál rozvoje alternativních forem výroby elektrické energie spatřovat i v této oblasti. Umísťování větrných elektráren se musí ovšem řídit zájmy vyplývajícími z ochrany životního prostředí, bezpečnosti, veřejného zdraví, eliminace narušování pohody bydlení aj.

Rozvojová priorita: D. Kvalita života

Problémové okruhy:

- D.1 Životní prostředí a krajina
- D.2 Krizové řízení
- D.3 Kultura a památková péče
- D.4 Rozvoj měst a obcí
- D.5 Informační a komunikační technologie
- D.6 Sociální služby a zdravotnictví
- D.7 Tělovýchova a sport

Většina uvedených problémových okruhů se vzájemně prolíná a jejich řešení je úzce spojeno s řešením dalších témat.

Výchozí situace:

D.1 Životní prostředí a krajina

V letech 2005–2008 je patrný klesající trend emisní zátěže, naopak od roku 2009 dochází opět ke zvýšení emisní zátěže na území OK. Pozitivní dopad na kvalitu ovzduší mají úspory energie dosahované především snižováním energetické náročnosti budov a omezování emisí mobilních zdrojů znečišťování ovzduší.

Kvalita povrchových a podzemních vod je snižována především vlivem difúzních zdrojů znečištění (průsaky ze zemědělských pozemků, hnojišť apod.). Významnou roli hrají rovněž bodové zdroje - vypouštění nečištěných odpadních vod v lokalitách, které dosud postrádají kanalizaci napojenou na ČOV. Problematické je též stávající zásobování obyvatelstva vodovodní sítí, jejíž zastoupení je v Olomouckém kraji ve srovnání s jinými regiony relativně nižší, a to zejména v některých horských oblastech kraje. Také technická kvalita části vodovodní sítě je nízká, síť bude muset projít postupnou obměnou.

I přes účinnější systém třídění a zvýšení materiálového využití odpadů je stále převládajícím způsobem odstraňování odpadů skládkování. Jeden z nejméně se zhoršujících a těžko řešitelných problémů odpadového hospodářství Olomouckého kraje souvisí s problematikou využívání směsného komunálního odpadu a objemného odpadu.

D.2 Krizové řízení

Oblast krizového řízení a posilování bezpečnosti je důležitým faktorem v procesu regionálního rozvoje. Jednou z úloh krizového řízení je zajištění bezpečnosti regionu v návaznosti na rozvoj ekonomiky. Je potřeba zajistit bezpečnost z pohledu výpadků dodávek energie, požárů, řešení extrémních situací (povodně, bleskové záplavy, průmyslové havárie,...).

D.3 Kultura a památková péče

Kulturní činnosti přispívají dílčím způsobem ke zvyšování atraktivity území pro jeho obyvatele. Oblast kultury má v mnoha svých segmentech úzkou vazbu na cestovní ruch a přispívá tak k rozvoji dílčích částí ekonomiky a podnikání. Spektrum podporovaných kulturních aktivit je obecně široké; jedná se o podporu médií, vydávání tiskovin, kinematografie, divadelnictví a výstavní činnosti. Důležitou složkou této podpory je ovšem aspekt regionální dimenze. Rozvoj kultury musí reagovat na ekonomické bariéry rozvoje kultury, stejně jako na zvyšující se komercializaci a zvýraznění funkčních a ekonomických aspektů při obnově a využití památek. Významnou součástí oblasti kultury je péče o nemovité kulturní dědictví, které obecně náleží mezi nejvýznamnější hodnoty v území. Údržba těchto objektů stejně jako náklady na jejich provoz jsou vzhledem ke stavebním specifickým těchto objektů finančně náročné. Nekomplexní a nedostatečná je zejména péče o kulturní památky mimo památkově chráněná území.

D.5 Informační a komunikační technologie

Z hlediska dostupnosti informačních technologií a současných požadavků na připojení k vysokorychlostnímu internetu je ve vybavení územních samospráv na úrovni obcí stále prostor pro další zlepšování. Stále patří mezi potřeby regionu budování ICT infrastruktury v některých z těžce dostupných nebo příhraničních

oblastí a zvyšování dostupnosti služeb spojených s ICT (portály, vstupy). Informační a komunikační technologie jsou rovněž klíčovým pilířem infrastruktury pro zajištění bezpečnosti a řízení rizik. Další rozvoj ICT technologií v této oblasti je z hlediska prevence mnohdy rozsáhlých materiálových škod přímo klíčový.

D.6 Sociální služby a zdravotnictví

Nabídka sociálních služeb je v rámci kraje rozprostřena relativně nerovnoměrně. Vyšší nabídku je samozřejmě možné zaznamenat ve větších městech kraje. Poptávka po sociálních službách je ovlivněna demografickým složením obyvatelstva. Dle předpokládaného demografického vývoje dojde v nadcházejících letech k významnému nárůstu podílu starších osob v celkové populaci. Na tuto změnu bude třeba reagovat různými opatřeními – mj. adaptací kapacit vybraných služeb sociální péče poskytované seniorům, ať již ambulantní, pobytové či terénní. Lze předpokládat, že v souvislosti s touto změnou dojde též ke zvýšení poptávky po službách ze strany osob pečujících. K příslušným změnám nevyhnutelně dojde i v oblasti politiky zaměstnanosti, neboť se bude prodlužovat produktivní věk a doba setrvání osob na trhu práce.

Zvyšování počtu lidí v důchodovém věku bude představovat mimořádný nárůst potřeby zajištění různých druhů sociálních a zdravotnických služeb pro výše uvedené věkové kategorie. Největší nárůst potřeb se přitom bude týkat skupin obyvatel staršího věku, nad 75 let a nad 85 let. Olomoucký kraj se potýká s nerovnoměrností poskytovaných zdravotních služeb, zejména se jedná o zajištění dostupnosti zdravotních služeb v odlehlejších částech kraje. Zpracování koncepčních materiálů ve zdravotnictví je zatím vzhledem k neexistenci celostátních koncepčních dokumentů problematické.

Tato oblast se potýká také s dalšími závažnými problémy, jako je potřeba pokračování procesu humanizace a deinstitucionalizace pobytových služeb, řešení potřeb osob se specifickými potřebami apod.

Závažným problémem je také nedostatek pracovních sil v oblasti sociálních služeb, který je zhoršen nárůstem poptávky po sociálních službách.

D.7 Tělovýchova a sport

Velkou výhodou Olomouckého kraje je velmi dobré vybavení kraje tělocvičnami, sportovišti a stadiony. Tato výhoda přitom představuje velkou příležitost kvalitně využitého volného času nejen pro místní obyvatele, ale i pro návštěvníky kraje. Ze socioekonomických analýz kraje navíc vyplývá, že pouze 16 % škol neprovozuje vlastní sportovní zařízení, přičemž 85 % sportovních zařízení škol je využíváno i veřejností. Modernizace těchto sportovišť proto představuje velký potenciál rozvoje sportovních aktivit široké veřejnosti Olomouckého kraje.

Hlavní zjištění:

- Nevyřešená problematika kvality ovzduší, především v jižní části kraje
- Nedořešené zásobování pitnou vodou a následné čištění odpadních vod
- Neudržitelný systém nakládání s odpady
- Častý výskyt povodňových stavů
- Nedostatečná péče o kulturní památky

- Nedoceněný rozvoj informačních technologií
- Nižší míra připojení k vysokorychlostnímu internetu
- Nerovnoměrná síť sociálních a zdravotnických služeb (problémy s jejich zajištěním v okrajových částech kraje)
- Dostatečně rozsáhlá, ale zastarávající základna pro sportovní činnost

Cíl:

D.1 Životní prostředí a krajina

Širší dopad na životní prostředí má též uvážlivé využívání zemědělské půdy, včetně jejího zpracování, úpravy vodního režimu a zavlažování, vhodného střídání plodin, optimalizovaného používání hnojiv a prostředků na ochranu rostlin, zachování krajinných prvků, nebo zavádění protierozních opatření.

Omezování emisí především úsporami energie a omezováním mobilních emisních zdrojů (obchvaty obcí, parkovací plochy, omezování emisí ve veřejné dopravě atd.).

Řešení zásobování pitnou vodou, napojení na veřejný vodovod. Eliminace zdrojů znečištění povrchových i podzemních vod, odstraňování ekologických zátěží. Regulace průtoku vody krajinou a předcházení povodním. Potřeby Olomouckého kraje v oblasti odpadového hospodářství lze identifikovat v předcházení vzniku a omezování produkce odpadů, zvýšení podílu recyklovaných nebo jinak využitých odpadů, postupném omezování skládkování odpadů a v podpoře nových podnikatelských příležitostí a jiných způsobů odstraňování odpadů, včetně energetických.

D.2 Krizové řízení

Pozornost je věnována i modernizaci systému varování obyvatelstva v oblastech ohrožených možným vznikem mimořádných událostí nebo krizových situací (povodně, únik nebezpečných látek, hustě osídlené oblasti atd.). Prioritou kraje je dobudování Krajského operačního a informačního střediska HZS OK pro řízení složek integrovaného záchranného systému a k zajištění akceschopnosti jednotek požární ochrany. Je nutné udržovat a rozvíjet informační systémy, především geografické informační systémy a potřebnou infrastrukturu.

D.3 Kultura a památková péče

Potřeba rozvoje kulturních aktivit vyvstává zejména v územích kraje, jejichž obyvatelé mají ztíženou dostupnost do míst s vyšší koncentrací kulturních zařízení (jedná se především o ORP Šumperk, Jeseník, Konice, Mohelnice, Hranice, Přerov a Lipník nad Bečvou).

Pro zachování svébytného a jedinečného charakteru kraje je rovněž důležitá podpora regionálních a lokálních kulturních tradic; tedy podpora těch kulturních činností, které přispívají k uchování a prezentaci projevů tradiční lidové kultury, k oživování starých a vytváření nových tradic, k vnímání regionálních a lokálních kulturních zvláštností a odlišností. V mnoha případech se jedná o tradice, které jsou unikátní a které jsou ohroženy zánikem. Tyto tradice přitom regulérně patří ke kulturněhistorickým hodnotám a dědictví České republiky.

D.4 Rozvoj měst a obcí

Obce a města představují základní platformu pro veřejné intervence. Jejich kvalitní fungování a zajištění potřebných služeb představuje důležitou základnu jak pro další rozvoj ve všech oblastech, tak i pro dosahování synergických efektů. Obce mohou stimulovat svůj rozvoj zajištěním vhodného zázemí nebo přímo koordinací aktivit na svém území.

D.5 Informační a komunikační technologie

Požadavkům na další rozvoj ICT technologií musí odpovídat také kvalita technických a programových prostředků. Důležité je vybudování pátevní sítě Olomouckého kraje, propojením technologického centra kraje a technologických center obcí s rozšířenou působností a zřizovaných organizací.

D.6 Sociální služby a zdravotnictví

Sociální služby a zdravotnictví musí reagovat na měnící se demografickou strukturu obyvatelstva a na nové trendy v poskytování služeb. Je potřeba řešit očekávaný deficit kvalifikovaného personálu, udržitelnost systému financování a dlouhodobého poskytování péče a zlepšit koordinaci péče zvláště mezi zdravotní a sociální sférou.

Dále je potřeba zajistit dostupnost sociálních a zdravotnických služeb v okrajových a špatně dostupných oblastech kraje. S ohledem na potřeby reálných a zejména potenciálních uživatelů sociálních služeb je nezbytné zajistit také kvalitní informační systém. Komunikační systémy musí vhodně využít komunikační kanály a zajistit dostupnost informací pro všechny obyvatele a subjekty zapojené do poskytování sociálních služeb.

Další rozvoj špičkových zdravotnických zařízení představuje významný potenciál pro rozvoj inovací a podporu konkurenceschopnosti regionu.

D.7 Tělovýchova a sport

Sport představuje velmi užitečný způsob trávení volného času. Pravidelná sportovní činnost je totiž velmi úzce spojena s celkovým zdravotním stavem obyvatelstva. Z toho důvodu je zásadní nejen zajistit vysokou dostupnost a dostatečnou kvalitu sportovní infrastruktury v kraji, ale také podporovat účast široké veřejnosti na nejrůznějších sportovních aktivitách pořádaných na území kraje.

5. Přehled vazeb problémových okruhů Olomouckého kraje

Tematická oblast	Problémový okruh OK	Soulad s cíli agendy Evropa 2020	Soulad s cíli Národního programu reforem	Soulad s tematickou koncentrací dle návrhu nařízení EK	Soulad s návrhem národních rozvojových priorit	Vazby a synergie s jinými tematickými oblastmi	Řešení na celostátní úrovni	Řešení na úrovni kraje a nižší
Efektivní trh práce – cíle: efektivní trh práce, vzdělávání, celoživotní učení, zvyšování kvalifikace, udržet zaměstnanost osob nad 55, zvýšit zaměstnanost žen s dětmi, aj.	A.1 Podpora vzniku firem a pracovních příležitostí	Ano: Míra zaměstnanosti Ano: Počet osob ohrožených chudobou	Ano: 1a., 1b., 1c. Zvýšení celkové míry zaměstnanosti, míry zaměstnanosti žen a starších osob Ano: 1d., 1e. Snížení míry nezaměstnanosti mladých osob a osob s nízkou kvalifikací Ano: 2a. Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby do roku 2020 oproti roku 2008 Ano: 2b. Snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 30tis. osob	Ano: 8. Podpora zaměstnanosti a mobility pracovních sil	Ano: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky	Konkurenceschopné podniky Boj s chudobou, inkluze a zdraví Zachování a využití místních specifík	A	A
	B.1 Rozvoj vzdělávání	Ano: Výzkum a vývoj Ano: Vzdělání – školní docházka, terciární vzdělání	Ano: 3a. Počet osob předčasně odcházejících ze vzdělávání Ano: 3b. Počet osob s terciárním vzděláním	Ano: 1. Posilování výzkumu, technologického rozvoje a inovací Ano: 10. Investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení rozvíjením infrastruktury pro vzdělávání a odbornou přípravu	Ano: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky	Funkční výzkumný a inovační systém Konkurenceschopné podniky	A	A

Tematická oblast	Problémový okruh OK	Soulad s cíli agendy Evropa 2020	Soulad s cíli Národního programu reforem	Soulad s tematickou koncentrací dle návrhu nařízení EK	Soulad s návrhem národních rozvojových priorit	Vazby a synergie s jinými tematickými oblastmi	Řešení na celostátní úrovni	Řešení na úrovni kraje a nižší
Funkční výzkumný a inovační systém – efektivní řízení aplikovaného výzkumu a vývoje, propojení poptávky s nabídkou VaV institucí, vznik nových technologických podniků, aj.	A.3 Podpora znalostní ekonomiky	Ano: Výzkum a vývoj Ano: Vzdělání – školní docházka, terciární vzdělání	Ano: 3b. Počet osob s terciárním vzděláním Ano: 5a. Zvýšit veřejné výdaje na vědu, výzkum, vývoj a inovace v České republice	Ano: 1. Posilování výzkumu, technologického rozvoje a inovací Ano: 3. Zvyšování konkurenceschopnosti MSP	Ano: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky	Efektivní trh práce Konkurenceschopné podniky	A	A
Konkurenceschopné podniky – zvýšení ekonomiky s důrazem na aktivity ne přímo vázané na VaV, aj.	A.2 Internacionalizace ekonomiky kraje	Ano: Míra zaměstnanosti	Ano: 1a. Zvýšení celkové míry zaměstnanosti osob	Ano: 3. Zvyšování konkurenceschopnosti MSP	Ano: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky	Efektivní trh práce	A	A
	A.4 Podpora tradiční ekonomiky a stabilizace podniků	Ano: Míra zaměstnanosti	Ano: 1a. Zvýšení celkové míry zaměstnanosti osob	Ano: 3. Zvyšování konkurenceschopnosti MSP, Ano: 4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích, Ano: 8. Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil	Ano: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky	Efektivní trh práce Zachování a využití místních specifík	A	A
	Informační a komunikační technologie (D.V)	Ano: Výzkum a vývoj	Ano: 4a. Snížení administrativní zátěže	Ano: 2. Zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT	Ano: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky Ano: Rozvoj páteřní infrastruktury	Funkční výzkumný a inovační systém Mobilita, dostupnost, sítě a energie Efektivní správa a instituce	A	A
Mobilita dostupnost, sítě, energetika –	C.1 Výstavba a modernizace	Ano: Oblast	Ano: 6a. Podstatným způsobem přispět k dosažení	Ano: 7. Podpora udržitelné dopravy a	Ano: Zvýšení konkurenceschopnosti	Konkurenceschopné	A	A

Tematická oblast	Problémový okruh OK	Soulad s cíli agendy Evropa 2020	Soulad s cíli Národního programu reforem	Soulad s tematickou koncentrací dle návrhu nařízení EK	Soulad s návrhem národních rozvojových priorit	Vazby a synergie s jinými tematickými oblastmi	Řešení na celostátní úrovni	Řešení na úrovni kraje a nižší
dobudování páteřních komunikací, dostupnost a udržitelná doprava, moderní technologie.	silniční síť	klimatu a energie Ano: Míra zaměstnanosti	indikativního cíle stanoveného na unijní úrovni, učinit další kroky ke zlepšení kvality životního prostředí	odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách	ekonomiky Ano: Rozvoj páteřní infrastruktury	podniky Životní prostředí Integrovaný rozvoj území		
	C.2 Rozvoj letecké dopravy	Ano: Míra zaměstnanosti		Ano: 7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách	Ano: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky Ano: Rozvoj páteřní infrastruktury	Konkurenceschopné podniky	A	A
	C.3 Rozvoj veřejné dopravy	Ano: Oblast klimatu a energie Ano: Míra zaměstnanosti	Ano: 6a. Podstatným způsobem přispět k dosažení indikativního cíle stanoveného na unijní úrovni, učinit další kroky ke zlepšení kvality životního prostředí	Ano: 7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách Ano: 8. Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil	Ano: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky Ano: Rozvoj páteřní infrastruktury	Efektivní trh práce Životní prostředí Integrovaný rozvoj území	A	A
	C.4 Energetika	Ano: Oblast klimatu a energie	Ano: 6a. Podstatným způsobem přispět k dosažení indikativního cíle stanoveného na unijní úrovni, učinit další kroky ke zlepšení kvality životního prostředí	Ano: 4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích, Ano: 7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách	Ano: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky Ano: Rozvoj páteřní infrastruktury	Konkurenceschopné podniky Životní prostředí	A	A
	Krizové řízení (D.II)			Ano: 5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik	Ano: Integrovaný rozvoj území	Konkurenceschopné podniky Životní prostředí Integrovaný rozvoj	A	A

Tematická oblast	Problémový okruh OK	Soulad s cíli agendy Evropa 2020	Soulad s cíli Národního programu reforem	Soulad s tematickou koncentrací dle návrhu nařízení EK	Soulad s návrhem národních rozvojových priorit	Vazby a synergie s jinými tematickými oblastmi	Řešení na celostátní úrovni	Řešení na úrovni kraje a nižší
						území		
Efektivní správa a instituce – zvýšení kvality státní správy a samosprávy, transparentnost, soudnictví.	B.3. Zefektivnění veřejné správy		Ano: 4a. Snížení administrativní zátěže podnikatelů	Ano: 11. Zvyšování institucionální kapacity a zlepšování účinnosti veřejné správy	Ano: Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy	Konkurenceschopné podniky Integrovaný rozvoj území	A	A
Integrovaný rozvoj území – posílení konkurenceschopnosti regionů (zdůraznění významu rozvojových pólů) a posilování územního principu/soudržnosti.	Rozvoj měst a obcí (D.IV)			Ano: 9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě	Ano: Integrovaný rozvoj území	Efektivní správa a instituce Boj s chudobou, inkluze a zdraví	A	A
Boj s chudobou, inkluze, zdraví – řešení problémů vyloučených lokalit, dostupnost sociálních služeb, aj.	B.2. Podpora rovných příležitostí	Ano: Osoby ohrožené chudobou	Ano: 1b., 1c. Zvýšení míry zaměstnanosti žen a starších osob Ano: 1d., 1e. Snížení míry nezaměstnanosti mladých osob a osob s nízkou kvalifikací Ano: 2a. Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby do roku 2020 oproti roku 2008 Ano: 2b. Snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 30tis. osob Ano: 3a. Počet osob předčasně odcházejících ze	Ano: 9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě	Ano: Podpora sociálního začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví	Efektivní trh práce Integrovaný rozvoj území	A	A

Tematická oblast	Problémový okruh OK	Soulad s cíli agendy Evropa 2020	Soulad s cíli Národního programu reforem	Soulad s tematickou koncentrací dle návrhu nařízení EK	Soulad s návrhem národních rozvojových priorit	Vazby a synergie s jinými tematickými oblastmi	Řešení na celostátní úrovni	Řešení na úrovni kraje a nižší
			vzdělávání					
	Sociální služby a zdravotnictví (D.VI)	Ano: Osoby ohrožené chudobou	Ano: 2a. Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby do roku 2020 oproti roku 2008 Ano: 2b. Snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 30tis. osob	Ano: 9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě	Ano: Podpora sociálního začleňování, boj s chudobou a systém péče o zdraví	Efektivní trh práce Integrovaný rozvoj území	A	A
Životní prostředí – snížení energetické náročnosti ekonomiky, budov, řešení vybraných problémů ochrany prostředí a přírody, aj.	Životní prostředí a krajina (D.I)	Ano: Oblast klimatu a energie	Ano: 6a. Podstatným způsobem přispět k dosažení indikativního cíle stanoveného na unijní úrovni, učinit další kroky ke zlepšení kvality životního prostředí	Ano: 6. Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů	Ano: Integrovaný rozvoj území	Mobilita, dostupnost, sítě a energie Integrovaný rozvoj území	A	A
Zachování a využití místních specifik – podpora cestovního ruchu, podpora obnovy kulturních památek a jejich využití pro zvyšování konkurenceschopnosti	Kultura a památková péče (D.III)	Ano: Zaměstnanost	Ano: 1a. Zvýšení celkové míry zaměstnanosti osob	Ano: 3. Zvyšování konkurenceschopnosti MSP	Ano: Integrovaný rozvoj území	Efektivní trh práce Konkurenceschopné podniky Integrovaný rozvoj území	A	A
	Tělovýchova a sport (D.VII)	Ano: Zaměstnanost	Ano: 1a. Zvýšení celkové míry zaměstnanosti osob	Ano: 3. Zvyšování konkurenceschopnosti MSP	Ano: Integrovaný rozvoj území	Efektivní trh práce Konkurenceschopné podniky Integrovaný rozvoj území	A	A

6. Regionální disparity

Olomoucký kraj provádí hodnocení míry postižení, či „problémovosti“ jednotlivých obvodů obcí s pověřeným úřadem (POÚ). Bylo provedeno jejich ohodnocení odděleně z hlediska odlišného charakteru strukturálně postižených regionů a hospodářsky slabých regionů. Z tohoto důvodu byly ukazatele rozděleny do dvou skupin charakterizujících odlišný typ postižení. Míra postižení byla následně vypočítána odděleně. Byla rovněž provedena analýza celkové míry postižení regionu. Provedená analýza je součástí Socio-ekonomické analýzy Olomouckého kraje (viz kapitola Analytické podklady).

Hospodářsky slabé a strukturálně postižené regiony jsou vypočítány na základě metodiky Eurostatu a Českého statistického úřadu. Metodika je rovněž schválena Usnesením vlády. Jde o soubory 12-ti demografických a socioekonomických dat, včetně údajů o zaměstnanosti na území obcí s rozšířenou působností a okresů. Hospodářsky slabé jsou regiony s dlouhodobě nízkými hodnotami ukazatelů a strukturálně postižené jsou regiony, u kterých došlo k propadu hospodářského výkonu v souvislosti s transformací ekonomiky ČR v 90. letech 20. století.

Tato analýza provedená ve větším územním detailu dokládá výrazně individuální charakter diferenciací. Oproti analýzám provedeným na úrovni okresů či obcí s rozšířenou působností, na základě kterých se zdálo být potvrzena tradiční polarita kraje – tj. jeho rozdělení na jižní metropolitní a severní část horského charakteru, lze dle výše uvedené detailní analýzy v severní i jižní části Olomouckého kraje nalézt regiony s lepší i horší socioekonomickou situací. Příčinou tohoto vývoje je zejména situace spojená s nadměrným růstem nezaměstnanosti, který postihl kromě tradičně hospodářsky slabších oblastí zejména průmyslové regiony procházející ekonomickou restrukturalizací.

Oddělené hodnocení míry postižení pro strukturálně postižené a hospodářsky slabé regiony umožňuje identifikovat odlišný charakter problémů jednotlivých regionů, který by se měl odrazit v diferencované formě veřejné pomoci. Nutné je z tohoto pohledu zmínit postavení obvodu **POÚ Uničov** jako nejvíce strukturálně postiženého regionu, který je ale hodnocen jako jeden z nejlepších z hlediska hospodářské síly regionu. Právě tento obvod byl nejvíce poznamenán nárůstem nezaměstnanosti, a je proto potřeba mu věnovat náležitou pozornost a provést kroky vedoucí ke snížení extrémně vysoké nezaměstnanosti. Podobně je na tom také **POÚ Moravský Beroun**.

Vysoká nezaměstnanost je také v **POÚ Javorník**. V tomto případě se jedná o dlouhodobý stav, POÚ Javorník je řazen mezi hospodářsky slabé regiony, míra strukturálního postižení je však hodnocena jako malá. Obdobně je na tom **POÚ Litovel**. Zde je nutné zaměřit charakter intervencí na celkové povzbuzení atraktivnosti území jak pro obyvatele, tak podnikatelské subjekty, například podporou investic do vybavenosti území technickou infrastrukturou. Obvody **POÚ Konice, Hanušovice, Kojetín a Zábřeh** dosáhly v souhrnném hodnocení míry postižení vyšší hodnoty jak u vymezení strukturálně postižených, tak hospodářsky slabých regionů, a jejich podpora by měla tedy mít širší záběr.

Celkové postižení regionů uvádí následující obrázek.

Obrázek 1: Hodnocení míry postižení správních obvodů POÚ Olomouckého kraje

